

รายการข้อมูลที่น่ามาใช้ (วิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย)

ตัวชี้วัดที่ 3.32 : รอบ 5 เดือนแรก ประจำปีงบประมาณ 2568

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา“แม่ฟ้าหลวง”เข้าถึงน้ำบริโภคสะอาดตามมาตรฐานกรมอนามัย

2. ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1 กลุ่มผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.1.1 กลุ่มผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ นักเรียน ครู บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน รวมทั้งคนในชุมชนที่มาใช้บริการน้ำสะอาด ณ ศูนย์การเรียนรู้ฯ

2.1.2 กลุ่มผู้บริหาร ครูนิเทศก์ และเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์การเรียนรู้ฯ ดังนี้

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้
- สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้ภาคเหนือ
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเชียงใหม่
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดตาก
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดน่าน
- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดพังงา
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออมก๋อย
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่แจ่ม
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอภักดีพัฒนา
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอท่าสองยาง
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่ระมาด
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอพบพระ
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออุ้มผาง
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองน่าน
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอป่อเกล้า
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่สะเรียง
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอสบเมย
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอคุระบุรี

2.1.3 กลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานด้านสาธารณสุข ดังนี้

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่โครงการเฉลิมพระเกียรติและโครงการพระราชดำริ
- ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ กรมอนามัย
- สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย

2.2 ความต้องการ/ ความคาดหวัง

ในปี 2567 ที่ผ่านมา ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ได้มีเฝ้าระวังและติดตามคุณภาพน้ำบริโภคและการจัดการสุขาภิบาลอาหารในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละครั้งที่มีการลงพื้นที่พบปะกับครูและนักเรียนในศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้มีการสอบถามความต้องการและความคาดหวังเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากครูนิเทศก์ ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ เด็กนักเรียน และคนในชุมชนที่มาใช้บริการน้ำสะอาด ทั้งนี้ได้บันทึกข้อคาดหวังและความต้องการดังกล่าวและจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการติดตามและดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/298.1 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อคาดหวังและความต้องการของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ อ.บ่อเกลือ และ อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน ไว้ดังนี้

- ศศช.บ้านมะละปริงฟ้า ครูมีความต้องการทักษะในตรวจสอบสภาพระบบกรองน้ำเพิ่มเติมและวิธีดูแลรักษา โดยเฉพาะส่วนประกอบที่เป็นหลอดยูวี ซึ่งมักชำรุดเสียหายบ่อย
- ศศช.บ้านหนองน่าน ครูต้องการความรู้ในการแก้ปัญหาน้ำขุ่นในฤดูฝน และต้องการถังกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ เพื่อมาใช้ในการตักตะกอนและทำให้น้ำที่เข้าระบบกรองไหลช้าลง
- ศศช.บ้านสะไถน้อย ครูต้องการทราบวิธีการและการเลือกจุดเก็บตัวอย่างน้ำสำหรับชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียภาคสนามและคาดหวังให้มีการจัดมอบในรูปแบบ On-site
- ศศช.บ้านสะแก้ง ครูต้องการให้ช่วยตรวจสอบไส้กรองน้ำของเครื่องกรองว่าใส่ถูกต้องหรือไม่ และคาดหวังให้มีการสอนเรื่องวิธีการเลือกซื้อไส้กรองแต่ละประเภทรวมถึงการทำมาสะอาดและการระยะเวลาที่เหมาะสมในเปลี่ยนไส้กรองใหม่

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/15 ลงวันที่ 22 มกราคม 2567 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อคาดหวังและความต้องการของนักเรียน/ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ ไว้ดังนี้

- ศศช.บ้านแม่ลอกเหนือ ครูต้องการทราบวิธีตรวจสอบการทำงานของเครื่องกรองเบื้องต้น การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การล้างทำความสะอาดและการเปลี่ยนไส้กรองที่ถูกต้อง
- ศศช.บ้านสจิม ณ แคว นักเรียนต้องการน้ำดื่มที่สะอาดน่ากิน ไม่มีสีขุ่น ครูต้องการระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภคที่ป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโรคและลดปัญหาความขุ่นของน้ำบ่อโบราณที่ใช้บริโภค
- ศศช.บ้านสจิมนุบอย ครูต้องการสารละลายคลอรีนเพื่อใช้ในการฆ่าเชื้อแบคทีเรีย และขอคำแนะนำการเติมคลอรีนที่ถูกต้องโดยไม่ทิ้งกลิ่นคลอรีนไว้ เพื่อความน่าบริโภคของน้ำที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/30.1 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2567 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อคาดหวังและความต้องการของคณาจารย์และครูประจำศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ ไว้ดังนี้

- ศศช.บ้านทังที ครูต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องความขุ่นของระบบทรายกรองช้าและแก้ไขแรงดันน้ำของระบบกรองเซรามิก/ยูวี พร้อมคาดหวังให้มีการถอดบทเรียนดังกล่าวไปสู่ ศศช.อื่นๆ เนื่องจากพบปัญหาแบบเดียวกัน
- ศศช.บ้านทุ่งทอง ครูต้องการความรู้ในการปรับปรุงระบบทรายกรองช้า ให้กลับมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขณะนี้พบปัญหาจากการเสื่อมสภาพการใช้งาน

- ศศช.บ้านพลังแห ผู้ใหญ่บ้านต้องการให้เก็บตัวอย่างน้ำประปาภูเขาก่อนกรองไปตรวจทางห้องปฏิบัติการ เนื่องจากหลายๆหลังคาเรือนยังบริโภคน้ำประปาภูเขาโดยตรงไม่มีการกรอง ทั้งนี้คาดหวังให้มีการให้คืนข้อมูลผลตรวจดังกล่าว พร้อมกับส่งต่อคำแนะนำให้กับคนในชุมชนต่อไป

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/30.2 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2567 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อคาดหวังและความต้องการของ ครูนิเทศก์ และครูประจำศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ อ.สบเมย และ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ไว้ดังนี้

- ศศช.บ้านผาอันใต้ ครูมีความต้องการถึงกักเก็บน้ำสะอาดอันใหม่ เนื่องจากอันเดิมแตกชำรุด .
- ศศช.บ้านห้วยเกียงน้อยครูต้องการความรู้ในการบริหารจัดการน้ำสะอาด โดยเฉพาะการล้างทำความสะอาด การเตรียมสารและระยะเวลาการฆ่าเชื้อในสารละลายคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรค
- ครูนิเทศก์อำเภอแม่สะเรียง มีความคาดหวังให้มีการจัดอบรมและสอนเรื่องการสอบเทียบอุปกรณ์ตรวจวัดคุณภาพน้ำ COM-300 อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

จากการประชุมคณะกรรมการพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังสุขภาพโภชนาการและน้ำบริโภคในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน ครั้งที่ 1 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2566 และการประชุมครั้งที่ 2 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2567 ณ ห้องประชุมกาญจนา ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video Conference) โดยตัวแทนสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ของแต่ละจังหวัดได้นำเสนอผลการดำเนินงานติดตามและเฝ้าระวังสุขภาพโภชนาการและน้ำบริโภค รวมไปถึงปัญหา/อุปสรรคและความต้องการขอรับสนับสนุน โดยสรุปได้ดังนี้

- ขอให้มีการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นผู้รับผิดชอบการเฝ้าระวังสุขภาพน้ำบริโภคในแต่ละศูนย์การเรียนรู้ให้มีการรายงานผลการเฝ้าระวังข้อมูลอย่างต่อเนื่อง
  - ขอให้มีการอบรมฟื้นฟูความรู้การใช้ชุดตรวจภาคสนาม การบำรุงรักษาและตรวจสอบการทำงานของเครื่องกรอง อย่างถูกวิธี
  - ขอรับการสนับสนุน ไส้กรองหยาด ไส้กรองเซรามิค หยอดดยูวี และคลอรีน เพิ่มเติมในศูนย์การเรียนรู้บางแห่ง เนื่องจากวัสดุดังกล่าวในคลัง มีไม่เพียงพอ รวมถึงขอรับการสนับสนุนชุดทดสอบภาคสนาม
- นอกจากนี้ยังมีการรายงานปัญหา/อุปสรรคของการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคเพิ่มเติมจากตัวแทนครู ศศช. ของแต่ละอำเภอ ดังนี้
- ชุดทดสอบคุณภาพน้ำ อ11 มีสีที่เปลี่ยนไปก่อนการทดสอบ ทำให้แปลผลยาก ขอให้ทางศูนย์อนามัยแนะนำการใช้งานชุดทดสอบที่ถูกต้อง และการแปลผลให้ถูกวิธี

- ปัญหาการขาดแคลนน้ำสะอาดในช่วงฤดูแล้ง ทำให้มีแรงดันน้ำเข้าเครื่องกรองไม่เพียงพอ ต้องการถังสำรองน้ำเพิ่มเติมหรือวิธีการแก้ไขปัญหาเบื้องต้น

จากการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังสุขาภิบาลอาหารและ น้ำบริโภคใน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน ครั้งที่ 3 วันที่ 21 มิถุนายน 2567 ณ ห้องประชุมกาญจนา ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video Conference) ในวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา ได้มีการอภิปรายปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และความต้องการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้

- ตัวแทนครู ศศช. ในพื้นที่ อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ ได้แจ้งว่าในกรณีที่มีครุย้ายเข้า-ออกหรือมีการเปลี่ยนคอมพิวเตอร์มักจะพบปัญหาครุไม่ทราบ Username – Password เพื่อเข้าไปรายงานผลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค จึงขอให้ทางศูนย์อนามัยส่งทะเบียน Username – Password ให้กับ สกร.อำเภออมก๋อย

- ตัวแทนครู ศศช. ในพื้นที่ อ.ท่าสองยาง คาดหวังให้มีการเพิ่มมาตรการเพื่อกระตุ้นครุผู้รับผิดชอบงานอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์การเรียนรู้ เช่นการแจ้งเตือนลงข้อมูลโรงเรียนเป็นรายเดือน และในช่วงที่ผ่านมา มีครุบรรจุราชการใหม่เป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค จึงอยากให้มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายอนามัยสิ่งแวดล้อมแบบ Online หรือ On-site ในทุกๆ ปี นอกจากนี้ยังขอรับการสนับสนุนใส่กรองหยابสำหรับศูนย์การเรียนรู้ฯ นำร่อง เพิ่มเป็น 3 ชั้นต่อปี

- ตัวแทนครู ศศช. ในพื้นที่ อ.แม่ระมาด จ.ตาก ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับชุดทดสอบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มแบคทีเรียของ ศศช.บ้านพะละตอ ว่ามีลักษณะเป็นผ้าขาวคาดว่าน่าจะหมดอายุการใช้งาน จึงขอให้ทางศูนย์อนามัยส่งชุดตรวจใหม่มาให้ นอกจากนี้ในช่วงต้นปีที่ผ่านมาครุในพื้นที่ อ.แม่ระมาด มีภารกิจค่อนข้างมาก ทำให้อาจไม่มีเวลารายงานผลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคลงในระบบ

- ตัวแทนครู ศศช. ในพื้นที่ อ.บ่อเกลือ จ.น่าน ในช่วงฤดูน้ำแล้งได้มีการซื้อน้ำบริโภคที่ผลิตโดยเอกชนไปบริโภคทดแทนน้ำจากเครื่องกรอง จึงมีข้อคาดหวังจะให้ตรวจน้ำบริโภคดังกล่าว ลงในระบบแทน และเพิ่มเมนูในระบบเฝ้าระวังฯ ในเรื่องของการใช้น้ำบริโภคอื่นๆ ทดแทนน้ำกรองที่ขาดแคลนได้หรือไม่

- ตัวแทนครู ศศช. ในพื้นที่ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ขอรับการสนับสนุนใส่กรองหยابเพิ่มเป็น 4 ชั้นต่อปี เพื่อรับมือกับปัญหาน้ำขุ่นในช่วงฤดูฝน

- ตัวแทนครู ศศช. ในพื้นที่ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน พบว่า ศศช. บางแห่งถึงกักเก็บน้ำสะอาดแต่กร้าวเสียหาย ทำให้ไม่สามารถบรรจุน้ำให้เต็มถังได้ และอาจมีการปนเปื้อนเชื้อโรคเข้าไปจากรอยร้าว จึงขอรับการสนับสนุนถังกักเก็บน้ำสะอาดเพิ่มเติม

จากบันทึกการลงพื้นที่ปฏิบัติงานและบันทึกการประชุมต่างๆ สามารถสรุปความต้องการได้ดังนี้

- 1) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับระบบกรองน้ำ ในเรื่องของการตรวจเช็คสภาพ การแก้ไขปัญหา แต่ละจุดที่เกิดการชำรุด และการล้างทำความสะอาดอย่างถูกวิธี ผ่านการอบรมที่ครูได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง
- 2) ความรู้ในการแก้ปัญหาน้ำขุ่น โดยเฉพาะฤดูฝนที่ประปาภูเขาจะมีสีขุ่นแดง
- 3) ทบทวนเรื่องการใช้ชุดทดสอบและการบันทึกข้อมูลลงในระบบเฝ้าระวังของศูนย์อนามัย รวมถึง Username และ Password ของบาง ศศช.
- 4) ศศช.ที่ไม่มีระบบปรับปรุงน้ำบริโภค ต้องการวิธีปรับปรุงน้ำง่ายๆให้นักเรียนได้ดื่มน้ำสะอาด
- 5) ขอรับสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การปรับปรุงคุณภาพน้ำ เช่น คลอรีน หลอดยูวี ถังกักเก็บน้ำดื่ม
- 6) ถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหา ส่งต่อความรู้ให้กับ ศศช.อื่นๆที่พบปัญหาแบบเดียวกัน
- 7) เก็บตัวอย่างน้ำส่งตรวจมากกว่า 1 จุด เนื่องจากใน ศศช.ไม่ได้บริโภคน้ำเพียงประเภทเดียว
- 8) เพิ่มมาตรการในการกระตุ้นผู้รับผิดชอบดูแลระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ

2.3 ความผูกพัน

ด้านความผูกพันในปี 2567 ที่ผ่านมา ได้มีการรณรงค์ให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” สอดแทรกความรู้และแนวทางปฏิบัติด้านการจัดการน้ำสะอาดลงในหลักสูตรและกิจกรรมตามอัยาศัยของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี จากทั้งคณะทำงานฯและครูในพื้นที่ โดยมีการบันทึกภาพและคลิปวิดีโอสั้นๆ นำเสนอในโซเชียลมีเดียต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น

- ภาพการทำสะอาดถังเก็บน้ำดื่มของกรมอนามัย ที่ประจำอยู่ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” บ้านคอโซทะ อำเภอกันตัง จังหวัดตาก โดยในคลิปวิดีโอ มีการร่วมมือกันทำความสะอาดถังเก็บน้ำบริโภคที่ผ่านกรองแล้ว นำโดยคุณครูจอมขวัญ ตะสุ ครูประจำ ศศช.บ้านคอโซทะ ได้ให้ความรู้กับเด็กนักเรียนในเรื่องการทำสะอาดที่ถูกต้อง โดยขัดล้างคราบตะไคร่น้ำและใช้สารละลายคลอรีนฆ่าเชื้ออีกรอบ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าน้ำที่ผ่านเครื่องกรองจะไม่มีสารปนเปื้อนเชื้อโรค ทำให้ทุกคนในศูนย์การเรียนรู้ได้ดื่มน้ำที่สะอาดปลอดภัย

อ้างอิงจาก Facebook ชื่อบัญชี Jomkwan Nfe

ลิ้งค์คลิปวิดีโอ : <https://www.facebook.com/share/r/fgFytLawDqaycRpy/?mibextid=xCPwDs>

- ภาพกิจกรรมตามอัธยาศัยของ ศศช.บ้านนุกะโละวา อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ที่มีการกรองน้ำสำหรับอุปโภคหรือน้ำใช้ เนื่องจากแหล่งน้ำดิบมีความขุ่นมาก ซึ่งในคลิปวิดีโอ คุณครูอุษะพร พิณีจกุล ครูประจำ ศศช.บ้านนุกะโละวา ได้สอนวิธีการล้างย้อนของถังกรองแบบแคปซูล ให้กับเด็กนักเรียน เพื่อชะล้างเศษตะกอนที่สะสมอยู่ระหว่างสารกรองภายในแคปซูลออกมา ทำให้ระบบกรองไม่อุดตัน และเป็นการยืดอายุการใช้งานของสารกรองอีกด้วย

อ้างอิงจาก Facebook ชื่อบัญชี Upaporn Pinitkun

ลิ้งค์คลิปวิดีโอ : <https://www.facebook.com/share/r/ngPVUEv6vpMBLZFB/?mibextid=xCPwDs>

สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ กรมอนามัย ได้จัดให้มีการส่งเสริมโรงเรียนในพื้นที่โครงการ กพด. ที่มีการจัดการน้ำสะอาด เพื่อพัฒนาเป็นโรงเรียน กพด. ต้นแบบด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค โดยมีการออกใบรับรองให้กับโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตรงตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

1. ประเด็นกระบวนงาน (100 คะแนน)

- 1.1) ด้านนโยบายและการบริหารจัดการคุณภาพน้ำของโรงเรียน (10 คะแนน)
- 1.2) ด้านองค์ความรู้การจัดการคุณภาพน้ำ (25 คะแนน)
- 1.3) ด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน (30 คะแนน)
- 1.4) ด้านคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน (25 คะแนน)
- 1.5) ด้านการมีส่วนร่วมและเครือข่ายการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน (10 คะแนน)

2. ประเด็นผลสัมฤทธิ์ (ประเมินด้านคุณภาพ)

- 2.1) คุณภาพน้ำดื่มของโรงเรียนผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563
- 2.2) คุณภาพน้ำล้างหน้าแปรงฟันของโรงเรียนไม่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย

(ตรวจสอบโดยใช้ชุดทดสอบอย่างง่าย อ 11)

2.3) กรณี มีการแก้ไขปรับปรุงพารามิเตอร์ที่ไม่ผ่าน ต้องมีผลการตรวจซ่อมทางห้องปฏิบัติการไม่เกิน 4 เดือน นับจากรายงานผลทดสอบคุณภาพตัวอย่างน้ำครั้งแรก และเป็นผลทดสอบคุณภาพตัวอย่างน้ำภายในปีงบประมาณที่ทำการประเมิน

ทั้งนี้ได้แบ่งรางวัลโรงเรียน กพด. ต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค ออกเป็น 4 ระดับได้แก่ ระดับเพชร ทอง เงิน และทองแดง

1. คะแนนประเด็นกระบวนการ 90 – 100 คะแนน และมีผลการตรวจคุณภาพน้ำดื่ม ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 และน้ำล้างหน้าแปรงฟัน ไม่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (ตรวจสอบด้วยชุดทดสอบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ อ 11) และผ่านการสัมภาษณ์องค์ความรู้ด้านการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคจากสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ได้รับเกียรติบัตร ระดับเพชร

2. คะแนนประเด็นกระบวนการ 80 – 100 คะแนน และมีผลการตรวจคุณภาพน้ำดื่ม ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 และน้ำล้างหน้าแปรงฟัน ไม่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (ตรวจสอบด้วยชุดทดสอบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ อ 11) ได้รับเกียรติบัตร ระดับทอง

3. คะแนนประเด็นกระบวนการ 70 – 79 คะแนน และมีผลการตรวจคุณภาพน้ำดื่ม เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 และน้ำล้างหน้าแปรงฟัน ไม่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (ตรวจสอบด้วยชุดทดสอบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ อ 11) ได้รับเกียรติบัตร ระดับเงิน

4. คะแนนประเด็นกระบวนการ 60 – 69 คะแนน และมีผลการตรวจคุณภาพน้ำดื่ม ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 และน้ำล้างหน้าแปรงฟัน ไม่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (ตรวจสอบด้วยชุดทดสอบเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียในน้ำ อ 11) ได้รับเกียรติบัตร ระดับทองแดง

5. คะแนนประเด็นกระบวนการ ต่ำกว่า 60 ไม่ผ่านการประเมินคัดเลือก

โดยศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ได้ร่วมมือกับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแต่ละแห่ง ร่วมกันพัฒนาโรงเรียนที่สนใจสมัครและคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ และประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินโรงเรียน กพด. ต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค ซึ่งในปี 2566 - 2567 ได้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ที่สนใจสมัครเข้าร่วมการรับรองต้นแบบดังกล่าวจำนวน 19 แห่ง ซึ่งได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และผ่านการคัดเลือก เป็นโรงเรียน กพด. ต้นแบบต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค ระดับทอง จำนวน 14 แห่ง ดังนี้

โรงเรียน กพด. ต้นแบบต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค ระดับทอง ประจำปี 2566

1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านพะละตอ	อำเภอแม่ระมาด	จังหวัดตาก
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านทิมู	อำเภอแม่ระมาด	จังหวัดตาก
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านห้วยแห้ง	อำเภอแม่ระมาด	จังหวัดตาก
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านนุลา	อำเภอแม่ระมาด	จังหวัดตาก
5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านเปะพอคี	อำเภอสองยาง	จังหวัดตาก
6. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านห้วยลอก	อำเภออมก๋อย	จังหวัดเชียงใหม่
7. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านห้วยยาว	อำเภออมก๋อย	จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียน กพต. ต้นแบบต้นแบบ ด้านการจัดการน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค ระดับทอง ประจำปี 2567

1. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านหนองน่าน อำเภอป่าเมี่ยง จังหวัดน่าน
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านเด่น อำเภอป่าเมี่ยง จังหวัดน่าน
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านเซโดซา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
4. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านแม่แฮใน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านก๋องป๋อใต้ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
6. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านซอแซ่ลู่ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
7. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา "แม่ฟ้าหลวง" บ้านป่าสัก อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

นอกจากนี้จากการลงพื้นที่เฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค พัฒนารูปแบบการจัดการ และผลิตสื่อเกี่ยวกับการดูแลระบบทรายกรองช้า และเซรามิกยูวี ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทย "แม่ฟ้าหลวง" บ้านทั้งที่ พื้นที่อำเภออมก๋อย ในวันที่ 22 - 25 เมษายน 2567 ในการประชุมหมู่บ้านได้ร่วมพบปะคุณครูและชาวบ้านที่เคยมาบริการน้ำสะอาดของ ศศช.บ้านทั้งที่ ทุกคนได้แสดงความรู้สึกขอบคุณที่ทางศูนย์อนามัยฯ ที่ได้ลงพื้นที่พัฒนาระบบน้ำสะอาด และยังขอให้เพิ่มเติมจุดน้ำสะอาด ในหมู่บ้านอื่นๆต่อไปด้วย เนื่องจากมีประชาชนจากหลายหมู่บ้านมาใช้น้ำสะอาดที่ ศศช.บ้านทั้งที่ เป็นจำนวนมาก เพราะเป็นแหล่งน้ำที่มีใช้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปีและมีถังกักเก็บน้ำขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตามยังมีศูนย์การเรียนรู้หลายแห่งที่ยังไม่มีระบบกรองหรือระบบกรองที่มีชำรุดเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ ซึ่งในปี 2567 ที่ผ่านมา ศูนย์อนามัยฯ ได้ลงพื้นที่สุ่มเก็บตัวอย่างน้ำใน ศศช. ดังกล่าวหลายแห่ง โดยพบว่ามีสารปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียและเชื้ออีโคไล จึงส่งผลการวิเคราะห์ให้กับ ศศช. และต้นสังกัด จึงเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมมือกันปรับปรุงคุณภาพน้ำบริโภค โดยทางศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ได้ขอคำแนะนำจากทางศูนย์อนามัยในเรื่องของการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการใช้คลอรีนหยดทิพย์ (๑32) เพื่อฆ่าเชื้อในน้ำก่อนบริโภค โดยมีการสนับสนุนคลอรีนน้ำหยดทิพย์ให้กับ ศศช. ที่ขอรับการสนับสนุน ซึ่งมีการบันทึกข้อมูลการใช้งานคลอรีนดังกล่าวลงในระบบเฝ้าระวังและติดตามสุขภาพโภชนาการและน้ำบริโภคของทางศูนย์อนามัยอยู่เป็นประจำ

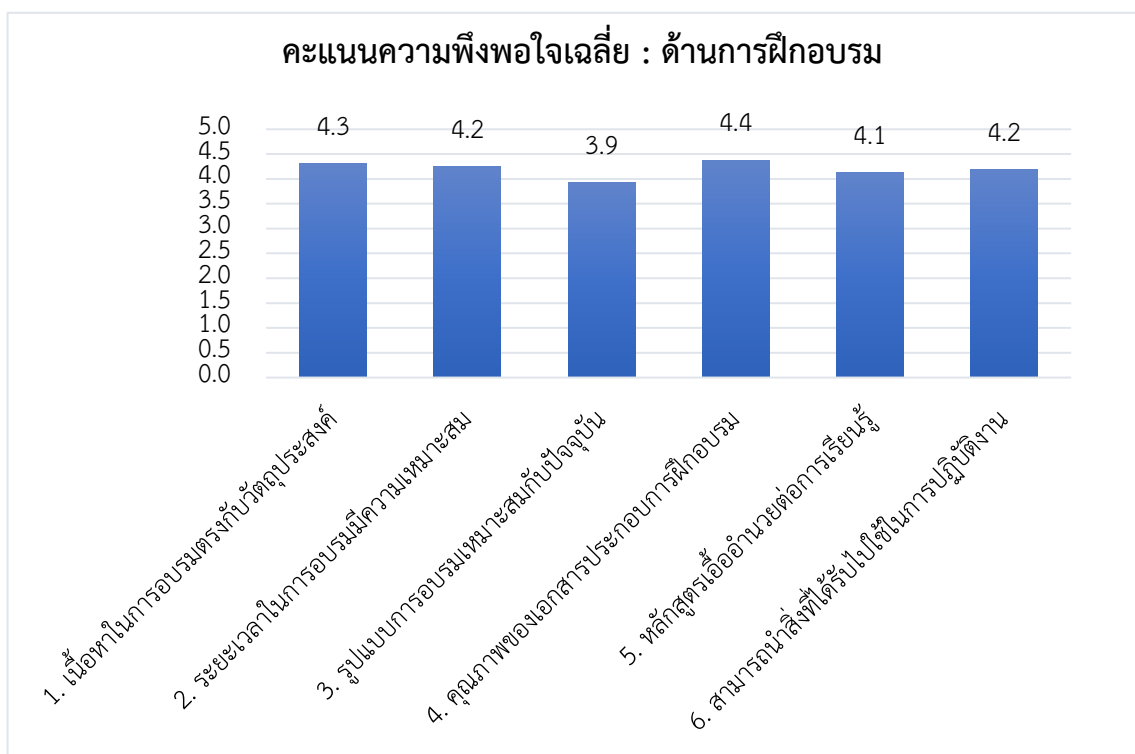

2.4 ความพึงพอใจ / ความไม่พึงพอใจ

2.4.1 ความพึงพอใจในการอบรมพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติออนไลน์ ในวันที่ 25-26 มีนาคม 2567 มีผู้เข้าร่วมจำนวน 289 คน มีผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 88.3 ประกอบไปด้วยคุณครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา“แม่ฟ้าหลวง” จำนวน 238 คน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน 1 คน ครูนิเทศก์ 9 คน นักวิชาการศึกษา 7 คน รวมทั้งสิ้น 255 คน แบ่งเป็นเพศชาย 72 คน เพศหญิง 180 คน ไม่ต้องการระบุเพศ 3 คน โดยความพึงพอใจแบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับกำหนดให้มีคะแนนดังนี้

- ระดับความพึงพอใจมากที่สุด เป็น 5 คะแนน
- ระดับความพึงพอใจมาก เป็น 4 คะแนน
- ระดับความพึงพอใจปานกลาง เป็น 3 คะแนน
- ระดับความพึงพอใจน้อย เป็น 2 คะแนน
- ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด เป็น 1 คะแนน

ด้านที่ 1 ความพึงพอใจด้านการฝึกอบรม มีการสอบถามทั้งหมด 6 ข้อ และมีผลการประเมินดังนี้

1.1) เนื้อหาในการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์ จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

พึงพอใจมากที่สุด 101 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6

พึงพอใจมาก 130 คน คิดเป็นร้อยละ 51.0

พึงพอใจปานกลาง 24 คน คิดเป็นร้อยละ 9.4

พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.63

1.2) ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

พึงพอใจมากที่สุด	94 คน	คิดเป็นร้อยละ	36.9
พึงพอใจมาก	130 คน	คิดเป็นร้อยละ	51.0
พึงพอใจปานกลาง	31 คน	คิดเป็นร้อยละ	12.2
พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด	ไม่มี		

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.25 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66

1.3) รูปแบบและวิธีการฝึกอบรมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

พึงพอใจมากที่สุด	60 คน	คิดเป็นร้อยละ	23.5
พึงพอใจมาก	123 คน	คิดเป็นร้อยละ	48.2
พึงพอใจปานกลาง	64 คน	คิดเป็นร้อยละ	25.1
พึงพอใจน้อย	8 คน	คิดเป็นร้อยละ	3.1
พึงพอใจน้อยที่สุด	ไม่มี		

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 3.92 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78

1.4) คุณภาพของเอกสารประกอบการฝึกอบรม จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

พึงพอใจมากที่สุด	112 คน	คิดเป็นร้อยละ	43.9
พึงพอใจมาก	126 คน	คิดเป็นร้อยละ	49.4
พึงพอใจปานกลาง	17 คน	คิดเป็นร้อยละ	6.7
พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด	ไม่มี		

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.37 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

1.5) หลักสูตรเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถของท่าน จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

พึงพอใจมากที่สุด	88 คน	คิดเป็นร้อยละ	34.5
พึงพอใจมาก	112 คน	คิดเป็นร้อยละ	43.9
พึงพอใจปานกลาง	53 คน	คิดเป็นร้อยละ	20.8
พึงพอใจน้อย	2 คน	คิดเป็นร้อยละ	0.8
พึงพอใจน้อยที่สุด	ไม่มี		

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.12 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.76

1.6) ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโครงการนี้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

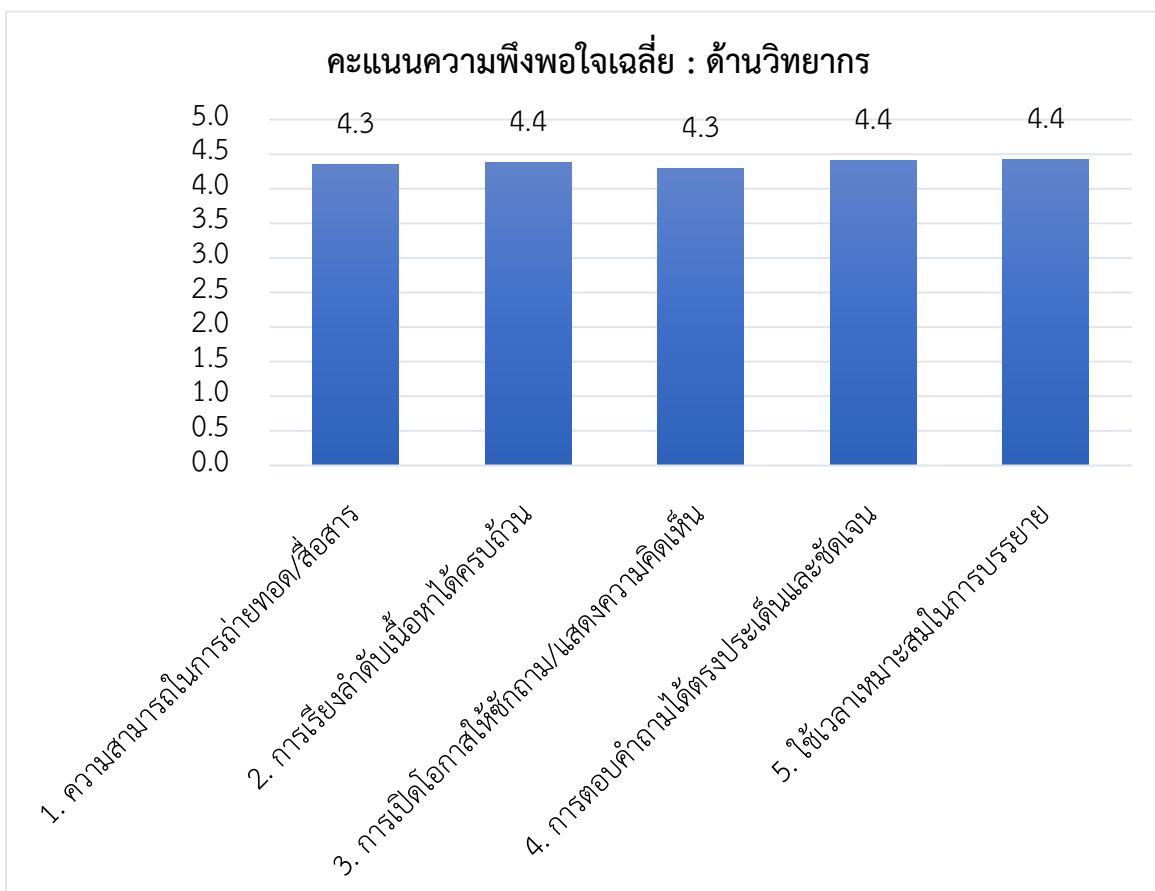
พึงพอใจมากที่สุด 98 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4

พึงพอใจมาก 110 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1

พึงพอใจปานกลาง 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5

พึงพอใจน้อย 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ส่วนความพึงพอใจน้อยที่สุด ไม่มี
เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.18 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.77

ด้านที่ 2 ความพึงพอใจด้านวิทยากร มีการสอบถามทั้งหมด 5 ข้อ และมีผลการประเมินดังนี้

2.1) ความสามารถในการถ่ายทอด/สื่อสาร/ความเข้าใจ จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

พึงพอใจมากที่สุด 114 คน คิดเป็นร้อยละ 44.7

พึงพอใจมาก 116 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5

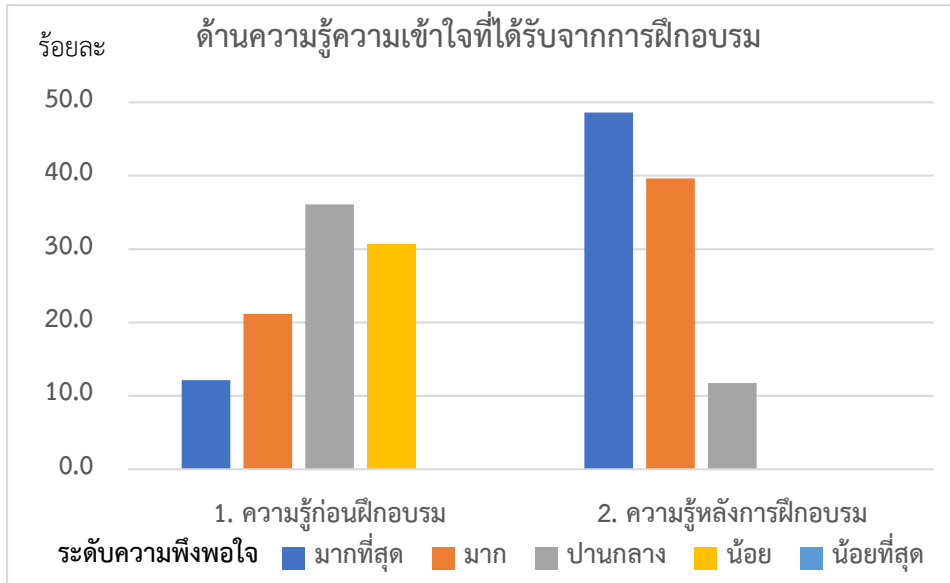
พึงพอใจปานกลาง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8

พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.35 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65

- 2.2) การเรียงลำดับบรรยายเนื้อหาได้ครบถ้วน จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 120 คน คิดเป็นร้อยละ 47.1
  - พึงพอใจมาก 113 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3
  - พึงพอใจปานกลาง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.38 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64
- 2.3) การเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 100 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2
  - พึงพอใจมาก 128 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2
  - พึงพอใจปานกลาง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.29 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65
- 2.4) การตอบคำถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 127 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8
  - พึงพอใจมาก 106 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6
  - พึงพอใจปานกลาง 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.41 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65
- 2.5) ใช้เวลาเหมาะสมมาก/น้อย เพียงใด จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 127 คน คิดเป็นร้อยละ 49.8
  - พึงพอใจมาก 110 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1
  - พึงพอใจปานกลาง 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.43 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62

ด้านที่ 3 ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม มีการสอบถามความพึงพอใจด้านความรู้ที่ได้รับจากก่อนและหลังการอบรม สรุปได้ตามแผนภูมิด้านล่าง

3.1) ความรู้ก่อนฝึกอบรม จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

- พึงพอใจมากที่สุด 31 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2
- พึงพอใจมาก 54 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2
- พึงพอใจปานกลาง 92 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1
- พึงพอใจน้อย 78 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6
- พึงพอใจน้อยที่สุด ไม่มี

3.2) ความรู้หลังฝึกอบรม จากผู้ตอบแบบประเมิน 255 คน

- พึงพอใจมากที่สุด 124 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6
- พึงพอใจมาก 101 คน คิดเป็นร้อยละ 39.6
- พึงพอใจปานกลาง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8
- พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

โดยสรุปความพึงพอใจจากการอบรมพัฒนาศักยภาพภาคีเครือข่ายในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการพระราชดำริและโครงการเฉลิมพระเกียรติออนไลน์ ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจด้านการฝึกอบรมเฉลี่ยที่ 4.2 คะแนน ซึ่งอยู่ในช่วงที่มีความพึงพอใจมากถึงมากที่สุด ด้านวิทยากรมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ที่ 4.4 คะแนน ซึ่งอยู่ในช่วงที่มีความพึงพอใจมากถึงมากที่สุดเช่นกัน ส่วนความพึงพอใจด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการฝึกอบรม ก่อนการอบรมพบว่าผู้เข้าร่วมมีพึงพอใจในระดับน้อยถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้นจนถึงมากที่สุดหลังจากการอบรม แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการอบรมในครั้งนี้ โดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามที่ศูนย์อนามัยฯ ต้องการ

2.4.2 ความพึงพอใจหลังการใช้สื่อความรู้

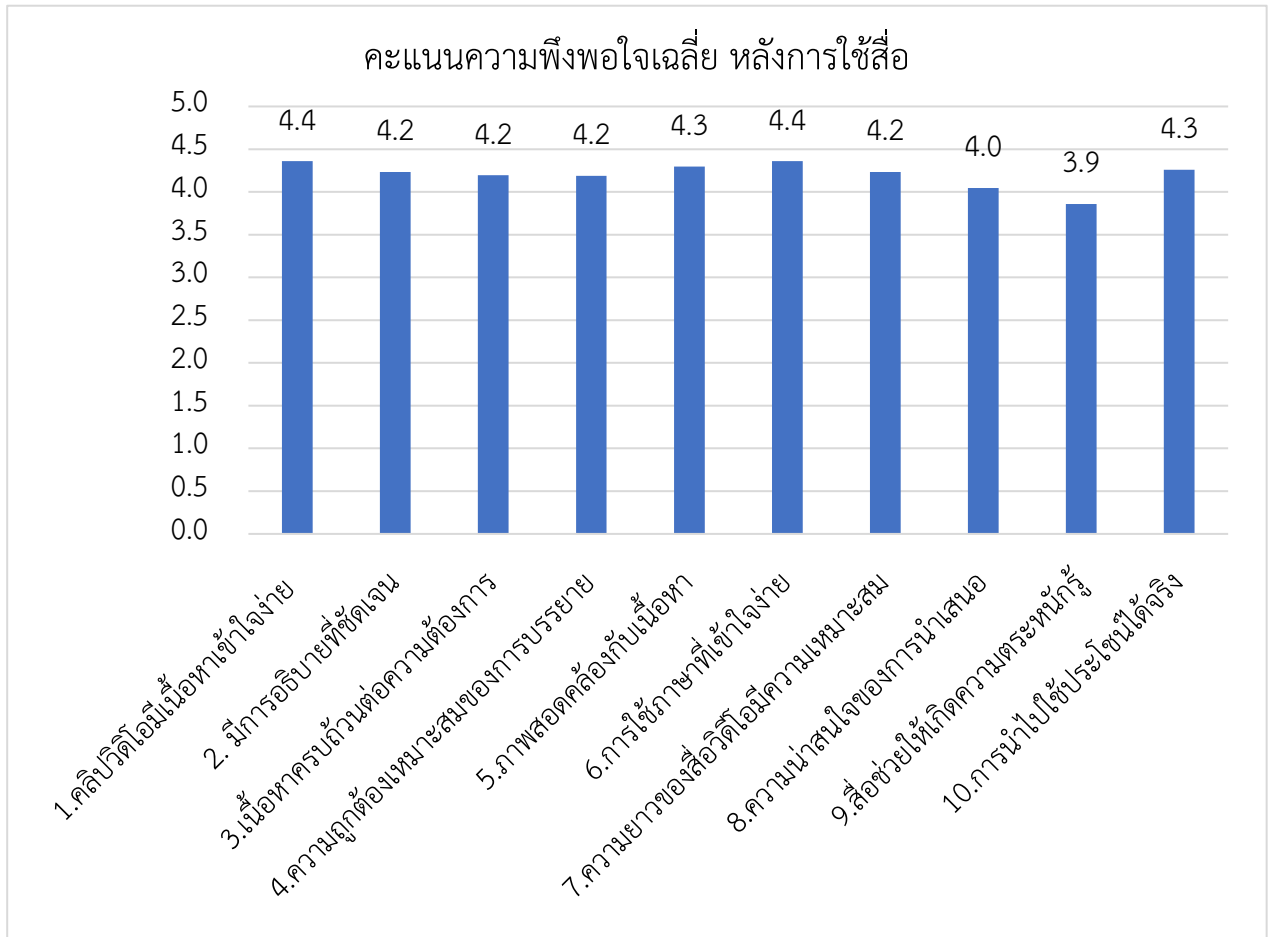
ตามหนังสือศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานชาติ ที่ สธ 0943.03/ว192 ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2567 เรื่อง ขอประชาสัมพันธ์สื่อและขอความอนุเคราะห์ทำแบบประเมินระบบทรายกรองช้า และระบบกรองยูวี โดยทางศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ได้จัดทำสื่อออนไลน์รูปแบบคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำระบบทรายกรองช้าและระบบกรองยูวีให้กับศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในพื้นที่โครงการ กพด. เพื่อเพิ่มพูนทักษะและส่งเสริมองค์ความรู้ดังกล่าวให้กับครูประจำศูนย์การเรียนรู้ฯในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เมื่อเกิดกรณีเครื่องกรองน้ำบริโภคมีปัญหา โดยเฉพาะระบบทรายกรองช้าและระบบกรองยูวีที่มีการใช้งานเป็นส่วนใหญ่ในศูนย์การเรียนรู้ฯเหล่านี้

ลิงค์สื่อออนไลน์ : <https://www.youtube.com/watch?v=GpWwBPUwD50>

ภายหลังจากเผยแพร่สื่อดังกล่าว ทางศูนย์อนามัยได้ขอความอนุเคราะห์ให้ครูประจำศูนย์การเรียนรู้แต่ละแห่งทำแบบประเมินความรู้ความเข้าใจเรื่อง การดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำระบบทรายกรองช้า/กรองยูวี และสำรวจความพึงพอใจหลังใช้สื่อ ดังนี้

จากกลุ่มเป้าหมายเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ที่มีการใช้งานระบบทรายกรองช้าหรือระบบกรองยูวี จำนวนทั้งหมด 262 แห่ง มีศูนย์การเรียนรู้ที่ตอบแบบสอบถามมาจำนวน 128 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.9 โดยมีรายละเอียดความพึงพอใจหลังการใช้สื่อดังนี้

1. คลิปวิดีโอมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน

พึงพอใจมากที่สุด 59 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1

พึงพอใจมาก 56 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8

พึงพอใจปานกลาง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2

พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.36 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66

2. มีการอธิบายที่ชัดเจนในการการดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำ จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน

พึงพอใจมากที่สุด 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7

พึงพอใจมาก 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0

พึงพอใจปานกลาง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3

พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.23 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67

3. เนื้อหาที่มีความครบถ้วนต่อความต้องการ จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 44 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4
  - พึงพอใจมาก 65 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8
  - พึงพอใจปานกลาง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.20 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68
4. ความเหมาะสม ชัดเจน ของการบรรยาย จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 44 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4
  - พึงพอใจมาก 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0
  - พึงพอใจปานกลาง 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.19 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68
5. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อหา จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 51 คน คิดเป็นร้อยละ 39.8
  - พึงพอใจมาก 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0
  - พึงพอใจปานกลาง 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.30 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.64
6. การใช้ภาษาและคำพูดที่เข้าใจง่าย จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 62 คน คิดเป็นร้อยละ 48.4
  - พึงพอใจมาก 50 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1
  - พึงพอใจปานกลาง 16 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.36 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70
7. ความยาวของสื่อวิดีโอมีความเหมาะสมไม่สั้น/ยาวจนเกินไป จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน
- พึงพอใจมากที่สุด 47 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7
  - พึงพอใจมาก 64 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0
  - พึงพอใจปานกลาง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3
  - พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี
- เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.23 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.67

8. ความน่าสนใจของการนำเสนอในคลิปวิดีโอ จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน

พึงพอใจมากที่สุด 33 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8

พึงพอใจมาก 68 คน คิดเป็นร้อยละ 53.1

พึงพอใจปานกลาง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1

พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.05 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.69

9. วิดีโอช่วยให้เกิดความตระหนักในเรื่องการดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำ

จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน

พึงพอใจมากที่สุด 20 คน คิดเป็นร้อยละ 15.6

พึงพอใจมาก 70 คน คิดเป็นร้อยละ 54.7

พึงพอใจปานกลาง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7

พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 3.86 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.66

10. ความพึงพอใจโดยภาพรวมที่ได้รับจากการบริการของหน่วยงาน

จากผู้ตอบแบบประเมิน 128 คน

พึงพอใจมากที่สุด 44 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4

พึงพอใจมาก 73 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0

พึงพอใจปานกลาง 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.6 พึงพอใจน้อย และน้อยที่สุด ไม่มี

เฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ที่ 4.26 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

โดยสรุปความพึงพอใจของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ฯ ต่อสื่อวิดีโอเรื่อง “การดูแลรักษาเครื่องกรองน้ำระบบทรายกรองช้าและระบบกรองยูวีของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ในพื้นที่โครงการ กพด.” มีคะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยโดยรวมอยู่ที่ 4.2 คะแนนซึ่งอยู่ในช่วงพอใจมากถึงมากที่สุด ซึ่งสามารถอนุมานได้ว่าสื่อวิดีโอดังกล่าวมีเนื้อหาที่น่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม สามารถเพิ่มพูนทักษะและสร้างความตระหนักรู้ให้กับครูในการดูแลรักษาระบบกรองน้ำของศูนย์การเรียนรู้ตนเอง ทั้งนี้ ยังมีข้อเสนอแนะอีกมากมายซึ่งจะกล่าวต่อไปในข้อที่ 2.5 ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ

2.5 ข้อเสนอแนะจากผู้รับบริการ

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/298.1 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2566 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อเสนอแนะของครูประจำศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ อ.บ่อเกลือ และ อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.น่าน ไว้ดังนี้

- ครู ศศช. บ้านหนองน่าน เสนอแนะให้ศูนย์อนามัยจัดทำรูปแบบใบเช็คคลิสต์ เพื่อให้ครูใช้ประกอบการตรวจสอบสภาพเครื่องกรองในแต่ละจุด

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/30.1 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2567 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อเสนอแนะของครูประจำ ศศช. ในพื้นที่ อ.อมก๋อย จ.เชียงใหม่ ไว้ดังนี้

- ครู ศศช. บ้านท่งที่ เสนอแนะให้ปรึกษาเรื่องวิธีการดูแลรักษาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำชนิดทรายกรองเข้ากับช่างซ่อมบำรุงของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 จังหวัดลำปาง

ตามบันทึกศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ที่ สธ.0943.3/30.2 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2567 เรื่อง สรุปรายการติดตามการดำเนินงานการจัดการคุณภาพน้ำบริโภคของโรงเรียน กพด. ได้บันทึกข้อเสนอแนะของนักวิชาการสาธารณสุขจากสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ ครุניתะกัณท์ในพื้นที่ อ.สบเมย และ อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน ไว้ดังนี้

- นักวิชาการสาธารณสุข จากสำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ มีข้อเสนอแนะให้ทางศูนย์อนามัยและศูนย์การเรียนรู้สร้างความร่วมมือกับชุมชนในการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดของแหล่งน้ำต้นท่อประปาภูเขา กำจัดตะกอน เศษใบไม้ รวมไปถึงถังเก็บสำรองน้ำของชุมชนและศูนย์การเรียนรู้

- ครุניתะกัณท์ ประจำศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอแม่สะเรียง แนะนำให้ศูนย์อนามัยฯปรับเปลี่ยนช่วงเวลาการลงพื้นที่ โดยให้เลี่ยงการเดินทางช่วงเดือนพฤษภาคมถึงพฤศจิกายนเนื่องจากเป็นช่วงที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนตอนล่างมีฝนตกค่อนข้างบ่อย มักเกิดปัญหาดินถล่ม มวลน้ำกักเซาะถนนขาด ทำให้ไม่สะดวกและเกิดความไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปมาระหว่าง ศศช. กับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอ

จากการประชุมคณะกรรมการพัฒนากระบวนการเฝ้าระวังสุขาภิบาลอาหารและน้ำ บริโภคในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน ครั้งที่ 3 วันที่ 21 มิถุนายน 2567 ณ ห้องประชุมกาญจนา ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video Conference) ในวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา ได้มีการอภิปรายปัจจัยความสำเร็จ ปัญหา/อุปสรรค และให้ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานของศูนย์อนามัยฯ ดังนี้

- คณะทำงานเสนอแนะให้ทางศูนย์อนามัยฯ เพิ่มเติมรูปแบบของเกณฑ์การประเมินต้นแบบ ศศช. ด้านสุขาภิบาลอาหาร โดยให้มีการแบ่งระดับคะแนนให้ชัดเจน เพื่อที่ ศศช. จะได้รับทราบว่าตนเองอยู่ในช่วงคะแนนระดับใด

- ประธานคณะทำงานฯ เสนอแนะให้นักวิชาการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาที่ยังคงถูกมองข้าม เช่น ถังดักไขมัน ระบบจัดการน้ำทิ้ง สุขลักษณะในการประกอบอาหารกลางวัน เป็นต้น

จากการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังสุขาภิบาลอาหารและ น้ำบริโภคในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยมอแกน ครั้งที่ 4 วันที่ 26 กรกฎาคม 2567 ณ ห้องประชุมกาญจนา ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ และผ่านระบบประชุมทางไกล (Video Conference) ในวาระที่ 4.3 แผนการประชุมคณะทำงานฯ ในปีงบประมาณ 2568 ได้มีการอภิปรายถึงความเหมาะสม และรับฟังข้อเสนอแนะ ดังนี้

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้ให้อำนาจตัวแทนของครูในพื้นที่กำหนดจำนวนครั้งและเวลาในการประชุม เพื่อให้เกิดความสะดวกต่อผู้ปฏิบัติงาน และทางกรมพร้อมที่จะเข้าร่วมประชุมในทุกครั้ง

- สกร.อำเภอแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เสนอให้ประชุม 4 ครั้ง โดยแบ่งเป็นไตรมาสละ 1 ครั้ง

- สกร.จังหวัดเชียงใหม่ เสนอให้ประชุม 4 ครั้ง และเพิ่มเนื้อหาในการประชุมเกี่ยวกับรายงานการสำรวจจุดเก็บอุปกรณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมของ ศศช. ทั้งที่อยู่ของจุดเก็บและสภาพของวัสดุภายในกล่อง นอกจากนี้ยังอยากให้ทางทีมของศูนย์อนามัยมีการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการลงพื้นที่ปฏิบัติงานในแต่ละครั้งเพื่อในคณะทำงานได้เห็นภาพการปฏิบัติงานและสภาพปัญหาของพื้นที่อย่างแท้จริง

- สกร.อำเภอพบพระ จ.ตาก เสนอให้ประชุม 4 ครั้ง โดยจัดประชุมในช่วงต้นเดือนหรือปลายเดือน

- ศศช.บ้านสันปูเลย สังกัด สกร.อำเภอแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เสนอให้จัดประชุมหลังวันที่ 28 ของเดือน เนื่องจากใน ศศช.ไม่ค่อยมีสัญญาณอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะช่วงฤดูฝน

- สกร.จังหวัดพังงา เสนอในประชุม 4 ครั้ง ในเดือนท้ายของแต่ละไตรมาส

การนิเทศงานกรมอนามัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ ระหว่างวันที่ 17-18 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 ณ ห้องประชุมยูคาลิป ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ โดย รองอธิบดีกรมอนามัย ดร.นายแพทย์ปองพล วรปาณี และคณะผู้แทนจากกองต่างๆของส่วนกลางกรมอนามัย ซึ่งได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงน้ำสะอาด ของศูนย์การเรียนรู้ในโครงการ กพด. ไว้ดังนี้

- รองอธิบดีกรมอนามัย ดร.นายแพทย์ปองพล วรปาณี แนะนำให้ศูนย์อนามัยฯ เริ่มและทบทวนการนิยามความหมายคำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” “ชายขอบ” และ “แรงงานข้ามชาติ” ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงาน ลักษณะการทำงานให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ทั่วประเทศ การขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นหน้าที่ของศูนย์เขต และหน่วยงานสาธารณสุขในแต่ละพื้นที่เป็นผู้ขับเคลื่อน (ศูนย์อนามัยที่ 1-12, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต่างๆ และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข) โดยให้ศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ เป็นผู้กำกับติดตามการทำงาน

- นายรัชชผดุง ดำรงพิงคสกุล นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบจัดการคุณภาพน้ำบริโภค สำนักสุขาภิบาลอาหารและน้ำ คณะนิเทศกรรมอนามัย ผู้แทน Cluster อนามัยสิ่งแวดล้อม ได้สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบงานอนามัยสิ่งแวดล้อมในประเด็นการเข้าถึงน้ำสะอาดของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” โดยพบปัญหาและให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

- ประเด็นปัญหา
- 1) ความยากลำบากในการทำงานจากสภาพพื้นที่
  - 2) นโยบายของต้นสังกัด ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.)
  - 3) รูปแบบการอบรมพัฒนาศักยภาพ แบบ online ไม่มีประสิทธิภาพ
  - 4) อุปกรณ์สนับสนุนการดำเนินงานไม่เพียงพอ เช่น อ11 อ13

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

- 1) ประสานงานหาแหล่งงบประมาณเพิ่มเติม เช่น WHO
- 2) ขยายงานของโครงการพระราชดำริ ครอบคลุมไปถึง ศศช. ประสานกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) ในระดับนโยบาย
- 3) พัฒนารูปแบบการอบรมเป็น On-the-job training (OJT) และมีครูแม่ไก่ เพื่อไปพัฒนาศักยภาพครูในพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป
- 4) วางแผนการขอรับสนับสนุนให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน และควรมีที่เก็บ (ตู้เย็น) เพื่อยืดอายุของชุดทดสอบภาคสนาม

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ปี 2568

- 1) ควรทำ MOU กับหน่วยงานที่มีการรายงาน Lab น้ำออนไลน์
- 2) ควรต่อยอดการถ่ายทอดความรู้ พัฒนาเป็นสื่อ และให้ครูนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

สรุปประเด็นเสนอแนะจากผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. จัดทำรูปแบบรายการตรวจสอบสภาพเครื่องกรอง (Checklist) ให้กับ ศศช.
2. บูรณาการความรู้เรื่องระบบกรองน้ำร่วมกับสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 1 ลำปาง
3. ส่งเสริมเรื่องการดูแลความสะอาดของแหล่งน้ำร่วมกับชุมชน
4. หลีกเลี่ยงการลงพื้นที่ที่ทุรกันดารในช่วงฤดูฝนเพื่อความปลอดภัย
5. แบ่งระดับเกณฑ์การประเมินต้นแบบสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน กพด. ให้มีความชัดเจน
6. พัฒนานวัตกรรมจากประเด็นปัญหาที่ยังคงถูกมองข้าม
7. การประชุมคณะทำงานฯ ในปี 2568 ให้มีการประชุมไตรมาสละ 1 ครั้ง ในช่วงท้ายเดือน
8. ปรับปรุงรูปแบบการทำงาน โดยให้ศูนย์เขตและหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ช่วยกันขับเคลื่อน
9. พัฒนารูปแบบการอบรมเป็น On-the-job training (OJT) โดยมีแกนนำ นำความรู้ไปเผยแพร่ต่อ
10. ต่อยอดสื่อความรู้ ให้เข้าถึงและนำไปใช้งานได้ง่าย ใช้ได้จริง